

ДО 115-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ І.О. ПОВАЖЕНКА (1901–1991)

Виповнилося 115 років від дня народження академіка Української академії сільськогосподарських наук, доктора ветеринарних наук, професора, заслуженого діяча наук УРСР Івана Омеляновича Поваженка.

Народився Іван Омелянович 4 серпня 1901 р. у с. Боярка Лисянської волості Київської губернії в родині заможного селянина. Після закінчення Київського ветеринарно-зоотехнічного інституту (1921–1925) працював на посаді ординатора клініки дрібних тварин і водночас навчався у Київському медичному інституті, який закінчив у 1930 р. З 1928 р. І.О. Поваженко працював на кафедрі хірургії, пройшовши шлях від асистента (1928–1932) та доцента (1932–1937) до професора (1939–1991).

У 1937 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Хвороби холки у коней» і був обраний завідувачем кафедри хірургії, яку очолював до 1977 р.

У 1938 р. комуністи — І.І. Піддубний, Р.С. Чеботарьов, Р.А. Шейніс зробили І.О. Поваженка «ворогом народу» — шпигуном німецької розвідки, тому з 2 лютого по 27 грудня 1938 р. Іван Омелянович перебував у застінках КДБ. Лише стійкість І.О. Поваженка та підтримка членів інституту (професора В.Г. Касьяненка, К.І. Туркевича, О.С. Коротича) врятували його від розстрілу.

Після повернення із катівні КДБ І.О. Поваженко завершує написання докторської дисертації «Укорочение брыжейки как наиболее

физиологический способ вмешательства при выпадении прямой кишки», яку захистив у 1939 р.

У довоєнний період учений видав 2 монографії: «Заболевания холки лошади» (1937) та «Післякастраційні набряки, їх патогенез та профілактика» (1940).

Під час війни Київський ветеринарний інститут працював у м. Свердловську. Професор І.О. Поваженко, маючи бронь, пішов добровільно на фронт. Як хірург фронту, він пройшов дорогами війни у складі Сталінградського, Донського та Білоруського фронтів. У цей період у підполковника ветеринарної служби з'явився особливий талант хірурга та організаторські здібності.

В основу своєї праці І.О. Поваженко взяв знання магістра ветеринарних наук, статського радника С.С. Євсєєнка, який уперше у світі видав «Курс полевой военно-ветеринарной хирургии» (1890). У книзі він дав рекомендації етапного лікування поранених тварин. Ідеї С.С. Євсєєнка фронтовий хірург І.О. Поваженко не лише використовував

у своїй практиці, а й зробив доповнення, що знайшло відображення у його посібнику «Основные вопросы военно-полевой хирургии» (1944).

Військові успіхи професора І.О. Поваженка були високо оцінені Україною. У 1943 р., після звільнення Києва, Президія Верховної Ради України присвоїла йому звання Заслуженого діяча наук УРСР (№1).

У повоєнні роки професор І.О. Поваженко видав монографії та підручники: «Осложнения у животных в связи с кастрацией» (1950), «Основные вопросы ветеринарной хирургической практики» (1953), «Оперативное лечение при кишечной непроходимости у лошадей» (1954), «Спеціальна хірургія свійських тварин» (1955), «Стахиботриптоксикоз крупного рогатого скота» (1964). Підручник «Общая ветеринарная хирургия» (1956) перевидався кілька разів, він був перекладений українською, удмуртською та естонською мовами.

Науковий авторитет ученого був настільки великим, що його — єдиного ветеринара обрали до перших членів створеної Української академії сільськогосподарських наук (1956).

За плідну працю професора І.О. Поваженка нагороджено орденами: Леніна, Трудового Червоного Прапора, Жовтневої революції та багатьма медалями.

С.К. Рудик,
доктор ветеринарних наук

О.Б. Глухий
Національний університет біоресурсів і природокористування України